C/2024/6808

29.11.2024

PRIPOROČILO SVETA

z dne 21. oktobra 2024

o ekonomski, proračunski in strukturni politiki ter politiki zaposlovanja Belgije

(C/2024/6808)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 ([1]) in zlasti člena 3(3) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta ([2]), s katero je bil vzpostavljen Mehanizem za okrevanje in odpornost (v nadaljnjem besedilu: Mehanizem), je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira Unija. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik Mehanizem pripomore k doseganju gospodarskega in socialnega okrevanja ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, zlasti tistih za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda ter krepitev odpornosti gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v Uniji ter podpiranju nadaljnjega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic.

(2) Cilj Uredbe (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta ([3]) (v nadaljnjem besedilu: uredba REPowerEU), ki je bila sprejeta 27. februarja 2023, je čim prej postopno odpraviti odvisnost Unije od uvoza ruskih fosilnih goriv. To bi pripomoglo k doseganju energetske varnosti in diverzifikaciji oskrbe Unije z energijo, hkrati pa povečalo uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energetsko učinkovitost. Belgija je v svoj nacionalni načrt za okrevanje in odpornost dodala novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje REPowerEU.

(3) Komisija je 16. marca 2023 objavila sporočilo z naslovom Dolgoročna konkurenčnost EU: pogled v obdobje po letu 2030, da bi prispevala k odločitvam o politikah in ustvarila okvirne pogoje za povečanje rasti. V sporočilu je opredeljenih devet dejavnikov konkurenčnosti, ki se medsebojno krepijo. Med temi dejavniki se dostop do zasebnega

([1]) UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

kapitala, raziskave in inovacije, izobraževanje in spretnosti ter delujoč enotni trg poudarjajo kot najpomembnejše prednostne naloge politike za reforme in naložbe za reševanje sedanjih izzivov glede produktivnosti ter za krepitev dolgoročne konkurenčnosti Unije in njenih držav članic. Komisija je 14. februarja 2024 objavila sporočilo z naslovom Letno poročilo o enotnem trgu in konkurenčnosti za leto 2024. V tem sporočilu so podrobno opisane konkurenčne prednosti in izzivi evropskega enotnega trga, pri čemer se spremlja letni razvoj glede na devet dejavnikov konkurenčnosti.

(4) Komisija je 21. novembra 2023 sprejela letni pregled trajnostne rasti za leto 2024, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2024. Evropski svet je 22. marca 2024 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda trajnostne rasti za leto 2024 v zvezi s štirimi razsežnostmi konkurenčne trajnostnosti. Komisija je 21. novembra 2023 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ([4]) sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2024, v katerem Belgije ni opredelila kot ene od držav članic, ki so jih morda prizadela neravnotežja ali za katere obstaja tveganje, da bi jih ta prizadela, ter bo zanje treba opraviti poglobljeni pregled. Komisija je istega dne sprejela tudi mnenje o osnutku proračunskega načrta Belgije za leto 2024. Sprejela je tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2024 z analizo izvajanja smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja ([5]) (v nadaljnjem besedilu: priporočilo o euroobmočju za leto 2024) sprejel 12. aprila 2024, skupno poročilo o zaposlovanju pa 11. marca 2024.

(5) 30. aprila 2024 je začel veljati novi okvir ekonomskega upravljanja Unije. Okvir vključuje novo Uredbo (EU) 2024/1263 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru, spremenjeno Uredbo Sveta (ES) št. 1467/97 ([6]) o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem in spremenjeno Direktivo Sveta 2011/85/EU ([7]) o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic. Cilj novega okvira ekonomskega upravljanja je z reformami in naložbami spodbujati zdrave in vzdržne javne finance, trajnostno in vključujočo rast ter odpornost in preprečiti čezmerni javnofinančni primanjkljaj. Novi okvir ekonomskega upravljanja tudi spodbuja nacionalno odgovornost in je usmerjen bolj srednjeročno, hkrati pa je izvrševanje učinkovitejše in doslednejše. Vsaka država članica mora Svetu in Komisiji predložiti nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt. Nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt vsebuje fiskalne, reformne in naložbene zaveze države članice in zajema obdobje štirih ali petih let, odvisno od rednega trajanja zakonodajnega obdobja v zadevni državi članici. Pot gibanja očiščenih odhodkov ([8]) v nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtih mora biti skladna z zahtevami iz Uredbe (EU) 2024/1263, vključno z zahtevami, da se začne dolg sektorja država najpozneje do konca prilagoditvenega obdobja dovolj verjetno zmanjševati ali se še naprej zmanjšuje ali pa ostane na preudarni ravni pod 60 % bruto domačega proizvoda (BDP) ter da se primanjkljaj sektorja država srednjeročno zmanjša pod referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe in/ali ohranja pod to vrednostjo. Kadar se država članica zaveže ustreznemu sklopu reform in naložb v skladu z merili iz Uredbe (EU) 2024/1263, se lahko prilagoditveno obdobje podaljša za največ tri leta. V podporo pripravi teh nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtov je Komisija 21. junija 2024 objavila smernice o informacijah, ki jih morajo zagotoviti države članice v svojih nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtih in letnih poročilih o napredku. Komisija je v skladu s členoma 5 in 36 Uredbe (EU) 2024/1263 državam članicam posredovala referenčne smeri in tehnične informacije, kjer je bilo to ustrezno. Države članice morajo svoje nacionalne srednjeročne fiskalno-strukturne načrte predložiti do 20. septembra 2024, razen če se država članica in Komisija dogovorita o razumnem podaljšanju tega roka. Države članice lahko v skladu z nacionalnim pravnim okvirom o osnutku svojih srednjeročnih načrtov razpravljajo z nacionalnimi parlamenti, neodvisne fiskalne institucije lahko prosijo, da izdajo mnenje, ter se lahko posvetujejo s socialnimi partnerji in drugimi nacionalnimi deležniki.

([4]) Uredba (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij (UL L 306, 23.11.2011, str. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Priporočilo Sveta z dne 12. aprila 2024 o ekonomski politiki euroobmočja (UL C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Uredba Sveta (ES) št. 1467/97 z dne 7. julija 1997 o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem (UL L 209, 2.8.1997, str. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Direktiva Sveta 2011/85/EU z dne 8. novembra 2011 o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic (UL L 306, 23.11.2011, str. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Očiščeni odhodki, kot so opredeljeni v členu 2, točka (2), Uredbe (EU) 2024/1263: Očiščeni odhodki pomenijo javnofinančne odhodke brez (i) odhodkov za obresti, (ii) diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, (iii) odhodkov za programe Unije, ki so v celoti izravnani s prihodki iz skladov Unije, (iv) nacionalnih odhodkov za sofinanciranje programov, ki jih financira Unija, (v) cikličnih elementov odhodkov za denarna nadomestila za brezposelnost ter (vi) enkratnih in drugih začasnih ukrepov.

(6) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se tudi v letu 2024 razvija v skladu z izvajanjem Mehanizma. Za izpolnjevanje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra je še vedno bistveno, da se v celoti izvajajo načrti za okrevanje in odpornost, saj prispevajo k učinkoviti obravnavi vseh ali znatnega dela izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za države, izdanih v zadnjih letih. Specifična priporočila za države iz let 2019, 2020, 2022 in 2023 ostajajo enako relevantna tudi za načrte za okrevanje in odpornost, ki so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241.

(7) Belgija je 30. aprila 2021 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je na podlagi člena 19 Uredbe (EU) 2021/241 in v skladu s smernicami za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost. Svet je 13. julija 2021 sprejel Izvedbeni sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Belgijo ([9]), ki je bil spremenjen 8. decembra 2023 na podlagi člena 18(2) Uredbe (EU) 2021/241 zaradi posodobitve najvišjega finančnega prispevka za nepovratno finančno podporo in vključitve poglavja REPowerEU ([10]). Izplačilo obrokov je pogojeno s sprejetjem sklepa Komisije v skladu s členom 24(5) Uredbe (EU) 2021/241, ki ugotavlja, da je Belgija zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v Izvedbenem sklepu Sveta. Zadovoljiva izpolnitev temelji na predpostavki, da doseženi predhodni mejniki in cilji niso bili izničeni.

(8) Belgija je 30. aprila 2024 v skladu s členom 4(1) Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 predložila nacionalni reformni program za leto 2024 ([11]). V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2024 odraža tudi polletno poročanje Belgije o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost.

(9) Komisija je 19. junija 2024 objavila poročilo o državi za Belgijo za leto 2024. V njem je ocenila napredek Belgije pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo, ki jih je Svet sprejel med letoma 2019 in 2023, ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost v Belgiji. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi z izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, kot tudi novimi in nastajajočimi izzivi. V njem je bil ocenjen tudi napredek Belgije pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic, pa tudi pri doseganju krovnih ciljev Unije glede zaposlovanja, spretnosti in zmanjševanja revščine ter ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov.

(10) Na podlagi podatkov, ki jih je potrdil Eurostat, se je primanjkljaj sektorja država v Belgiji povečal s 3,6 % BDP v letu 2022 na 4,4 % v letu 2023, dolg sektorja država pa s 104,3 % BDP konec leta 2022 na 105,2 % konec leta 2023. Kot je bilo napovedano v sporočilu Komisije z dne 8. marca 2023 z naslovom Smernice za fiskalno politiko za leto 2024, je Komisija na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 in v skladu z veljavnimi pravnimi določbami izvedla prvi korak za začetek postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju. Komisija je 19. junija 2024 izdala poročilo na podlagi člena 126(3) Pogodbe. V tem poročilu je bil ocenjen proračunski položaj Belgije, saj je primanjkljaj sektorja država v letu 2023 presegel referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe. V poročilu je bilo ugotovljeno, da glede na to oceno in ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora, oblikovanega na podlagi člena 126(4) Pogodbe, Komisija namerava julija 2024 predlagati začetek postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem za Belgijo s priporočilom Svetu za sprejetje sklepa na podlagi člena 126(6) Pogodbe o obstoju čezmernega primanjkljaja v Belgiji.

(11) Svet je 12. julija 2022 Belgiji priporočil ([12]), naj v letu 2023 zagotovi preudarno fiskalno politiko, zlasti z omejitvijo rasti nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov pod srednjeročno potencialno rast BDP ([13]), ob upoštevanju nadaljnje začasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za

([9]) ST 10161/21 INIT in ST 10161/21 ADD 1.
([10]) Izvedbeni sklep Sveta z dne 8. decembra 2023 o spremembi Izvedbenega sklepa z dne 13. julija 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Belgijo (ST 15570/23 INIT).
([11]) Uredba Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik (UL L 209, 2.8.1997, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).
([12]) Priporočilo Sveta z dne 12. julija 2022 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Belgije za leto 2022 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Belgije za leto 2022 (UL C 334, 1.9.2022, str. 1).
([13]) Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 je srednjeročna rast potencialnega proizvoda Belgije v letu 2023 na podlagi 10-letne povprečne realne stopnje potencialne rasti in deflatorja BDP za leto 2023 nominalno ocenjena na 5,7 %.

povišanja cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Obenem je Belgiji priporočil, naj bo pripravljena prilagoditi trenutno porabo spreminjajočim se razmeram. Belgiji je bilo priporočeno tudi, naj razširi javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost, ob upoštevanju pobude REPowerEU, med drugim tudi z uporabo Mehanizma in drugih skladov Unije. Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnanost ([14]) v letu 2023 v razmerah visoke inflacije ekspanzivna in je znašala 0,7 % BDP. Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) je imela v letu 2023 ekspanziven učinek na fiskalno naravnanost v višini 0,4 % BDP. To vključuje za 0,1 % BDP nižje stroške ciljno usmerjenih izrednih podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije. Zato rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov nad srednjeročno potencialno rastjo BDP ni posledica ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energije. Ekspanzivna rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) je bila posledica trajnega povišanja plač v javnem sektorju ter socialnih prejemkov in nadomestil zaradi mehanizma samodejne indeksacije, začasnega znižanja prispevkov delodajalcev za socialno varnost v letu 2023 in naraščajočih proračunskih stroškov, povezanih s staranjem prebivalstva. Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov leta 2023 torej ni bila v skladu s priporočilom Sveta z dne 12. julija 2022. Odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz Mehanizma in drugih skladov Unije, so v letu 2023 znašali 0,3 % BDP. Nacionalno financirane naložbe so v letu 2023 znašale 2,8 % BDP, kar pomeni povečanje za 0,1 odstotne točke v primerjavi z letom 2022. Belgija je dodatne naložbe financirala iz Mehanizma in drugih skladov Unije. Tako je financirala javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost, na primer naložbe v železniško in kolesarsko infrastrukturo, prenovo javnih stavb in vodikovo infrastrukturo. Te javne naložbe se delno financirajo iz Mehanizma in drugih skladov Unije.

(12) Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo proračunske projekcije, v programu stabilnosti za leto 2024 predvideva realno rast BDP v višini 1,4 % v letu 2024 in 1,3 % v letu 2025, inflacija, merjena z indeksom cen življenjskih potrebščin (CPI), pa naj bi v letu 2024 znašala 2,8 %, v letu 2025 pa 1,8 %. Primanjkljaj sektorja država naj bi se v letu 2024 povečal na 4,6 % BDP in se v letu 2025 zmanjšal na 3,6 % BDP, medtem ko naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP do konca leta 2024 povečal na 106,2 %, do konca leta 2025 pa na 106,8 %. Po letu 2025 naj bi se saldo sektorja država zmanjšal, in sicer na 2,9 % BDP v letu 2026 in na 2,3 % BDP v letu 2027. Za primanjkljaj sektorja država se tako načrtuje, da bo v letu 2026 padel pod referenčno vrednost za primanjkljaj iz Pogodbe, tj. 3 % BDP. Dolg sektorja država kot odstotek BDP pa naj bi se po letu 2025 postopno zmanjšal, in sicer na 106,6 % v letu 2026 in na 106 % v letu 2027.

(13) Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi realni BDP zrasel za 1,3 % v letu 2024 in za 1,4 % v letu 2025, inflacija, merjena s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin (HICP), pa naj bi znašala 4 % v letu 2024 in 2,3 % v letu 2025.

(14) V pomladanski napovedi Komisije 2024 je predviden javnofinančni primanjkljaj v višini 4,4 % BDP v letu 2024, medtem ko naj bi dolg sektorja država kot odstotek BDP v letu 2024 ostal pri 105 %. Stabilizacija deleža javnega dolga v BDP v letu 2024 je predvsem posledica začasnega presežka denarne rezerve, nakopičene konec leta 2023 zaradi izdajanja državnih obveznic. Glede na ocene Komisije naj bi bila fiskalna naravnanost v letu 2024 restriktivna in naj bi znašala 0,1 % BDP.

(15) Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi se z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz Mehanizma v letu 2024 financirali odhodki v višini 0,2 % BDP v primerjavi z 0,1 % BDP v letu 2023. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz Mehanizma, bodo omogočili visokokakovostne naložbe in reforme za povečanje produktivnosti brez neposrednega učinka na saldo ali dolg sektorja država v Belgiji.

(16) Svet je 14. julija 2023 Belgiji priporočil ([15]), naj zagotovi preudarno fiskalno politiko, zlasti z omejitvijo nominalnega povečanja nacionalno financiranih neto primarnih odhodkov ([16]) v letu 2024 na največ 2 %. Države članice so bile pozvane, naj pri izvrševanju svojih proračunov za leto 2023 in pripravi osnutkov proračunskih načrtov za leto 2024 upoštevajo, da bo Komisija na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 Svetu predlagala začetek postopkov

([14]) Fiskalna naravnanost je opredeljena kot merilo spremembe osnovnega proračunskega položaja sektorja država na letni ravni. Cilj te naravnanosti je oceniti gospodarsko spodbudo, ki izhaja iz fiskalnih politik, tako tistih, ki se financirajo na nacionalni ravni, kot tistih, ki se financirajo iz proračuna Unije. Fiskalna naravnanost se meri kot razlika med (i) srednjeročno potencialno rastjo in (ii) spremembo primarnih odhodkov brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov (in brez začasnih izrednih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19), vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru Mehanizma in drugih skladov Unije.

([15]) Priporočilo Sveta z dne 14. julija 2023 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Belgije za leto 2023 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Belgije za leto 2023 (UL C 312, 1.9.2023, str. 12).

([16]) Očiščeni primarni odhodki so opredeljeni kot nacionalno financirani odhodki brez (i) diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, (ii) odhodkov za obresti, (iii) odhodkov za ciklično brezposelnost ter (iv) enkratnih in drugih začasnih ukrepov.

v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi se nacionalno financirani očiščeni primarni odhodki Belgije v letu 2024 povečali za 4 %, kar presega priporočeno najvišjo stopnjo rasti. Presežek nad priporočeno najvišjo stopnjo rasti nacionalno financiranih očiščenih primarnih odhodkov v letu 2024 ustreza 1 % BDP. Pri tem obstaja tveganje, da to ne bo skladno s priporočilom Sveta.

(17) Poleg tega je Svet Belgiji priporočil, naj ukrepa tako, da v letih 2023 in 2024 čim prej postopoma odpravi veljavne izredne energetske podporne ukrepe ter pri tem uporabi s tem povezane prihranke za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja. Svet je Belgiji nadalje priporočil, naj, če bodo zaradi ponovnih zvišanj cen energije potrebni novi ali nadaljnji podporni ukrepi, zagotovi, da bodo ti usmerjeni v zaščito ranljivih gospodinjstev in podjetij, da bodo fiskalno vzdržni in da bodo ohranili spodbude za varčevanje z energijo. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 so neto proračunski stroški ([17]) izrednih energetskih podpornih ukrepov ocenjeni na 0,4 % BDP v letu 2023, v letih 2024 in 2025 pa naj bi znašali 0 % BDP. Če bi se povezani prihranki porabili za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja, kot je priporočil Svet, bi te projekcije pomenile fiskalno prilagoditev v višini 0,4 % BDP v letu 2024, nacionalno financirani očiščeni primarni odhodki ([18]) pa bi imeli v navedenem letu restriktiven učinek na fiskalno naravnanost v višini 0,1 % BDP. Izredni energetski podporni ukrepi so bili v letih 2023 in 2024 postopoma odpravljeni. To je skladno s priporočilom Sveta. Vendar naj se s tem povezani prihranki ne bi v celoti uporabili za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja. Pri tem obstaja tveganje za neskladnost s priporočilom Sveta.

(18) Svet je Belgiji poleg tega priporočil, naj ohrani nacionalno financirane javne naložbe in zagotovi učinkovito črpanje nepovratnih sredstev iz Mehanizma in drugih skladov Unije, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi se nacionalno financirane javne naložbe z 2,8 % BDP v letu 2023 povečale na 2,9 % BDP v letu 2024. To je skladno s priporočilom Sveta. Javnofinančni odhodki, ki se financirajo s prihodki iz skladov Unije, vključno z nepovratnimi sredstvi iz Mehanizma, pa naj bi v letu 2024 ostali stabilni pri 0,3 % BDP.

(19) Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, in ob predpostavki nespremenjene politike pomladanska napoved Komisije 2024 v letu 2025 predvideva javnofinančni primanjkljaj v višini 4,7 % BDP. Dolg sektorja država kot odstotek BDP naj bi se do konca leta 2025 povečal na 106,6 %. Povečanje primanjkljaja in deleža javnega dolga v BDP v letu 2025 je predvsem rezultat strukturne rasti tekočih odhodkov, ki je zlasti posledica stroškov, povezanih s staranjem prebivalstva, in višjih plačil obresti na javni dolg.

(20) Tveganja za dolgoročno vzdržnost javnih financ so v Belgiji visoka. Poleg neugodnega začetnega proračunskega položaja je dejavnik, na katerem temelji ocena visokih tveganj, vpliv predvidenega povečanja odhodkov, povezanih s staranjem, na javne finance glede na hitro staranje prebivalstva. V poročilu Komisije o staranju prebivalstva iz leta 2024 je napovedano postopno povečanje odhodkov, povezanih s staranjem prebivalstva, s 26,8 odstotne točke BDP leta 2022 na 31,9 odstotne točke BDP leta 2070. Povečanje za 5,1 odstotne točke BDP do leta 2070 je predvsem posledica odhodkov za pokojnine in dolgotrajno oskrbo. Odhodki za pokojnine naj bi se v obdobju 2022–2070 povečali za 3,5 odstotne točke BDP v primerjavi z 0,4 odstotne točke BDP, ki je povprečje v Unije. Načrt Belgije za okrevanje in odpornost vključuje pokojninsko reformo, ki naj bi pripomogla k obravnavanju tega izziva, dosegla pa naj bi tudi druge cilje, kot so izboljšanje socialne trajnostnosti sistema, spodbujanje oseb, da ostanejo aktivne na trgu dela tudi po tem, ko izpolnijo pogoje za predčasno upokojitev, ter zagotavljanje boljše konvergence med pokojninskimi sistemi in znotraj njih. Javnofinančni odhodki za dolgotrajno oskrbo so leta 2022 znašali 2,3 % BDP (povprečje Unije je bilo 1,7 %), zaradi česar je bila Belgija ena od držav članic z najvišjimi odhodki za dolgotrajno oskrbo v Uniji. Odhodki za dolgotrajno oskrbo naj bi se do leta 2070 povečali za 1,7 odstotne točke BDP v primerjavi s povprečnim povečanjem za 0,8 odstotne točke v Uniji. Leta 2022 je bila poraba za institucionalno oskrbo v Belgiji v višini 1,4 odstotne točke BDP znatno višja od povprečja Unije (0,8 odstotne točke

([17]) Številka predstavlja raven letnih proračunskih stroškov navedenih ukrepov, vključno s prihodki in odhodki ter, kadar je ustrezno, brez prihodkov od davkov na nepričakovane dobičke dobaviteljev energije.

([18]) Ta učinek se meri kot sprememba primarnih odhodkov sektorja država brez (i) dodatnega proračunskega učinka diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, (ii) enkratnih odhodkov, (iii) odhodkov za ciklično brezposelnost ter (iv) odhodkov, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz Mehanizma in drugih skladov Unije, glede na srednjeročno (10-letno) povprečno potencialno nominalno stopnjo rasti BDP, izražena kot razmerje do nominalnega BDP.

BDP). Razpoložljivi podatki kažejo, da je delež starejših oseb, ki so po nepotrebnem ali vsaj prezgodaj nameščene v socialno-varstvene domove, še vedno visok, čeprav v zadnjem desetletju upada. Iz podatkov je zlasti razvidno, da je bil delež oseb, ki so neodvisne ali nekoliko odvisne od oskrbe in živijo v socialno-varstvenih domovih, visok v Bruslju in Valoniji. Zvezne enote so začele izvajati reforme za stroškovno učinkovitejšo uporabo različnih vrst oskrbe, zlasti da bi se izognili nepotrebni ali prezgodnji institucionalizaciji oziroma jo odložili. Vendar je treba pri reševanju izziva vzdržnosti javnih financ doseči večji napredek.

(21) Belgija spada med države članice z najvišjimi ravnmi davkov in porabe v Uniji. Skupna poraba vključuje visoko raven davčnih izdatkov in subvencij za plače. Poleg tega je zasnova davčnega sistema ter socialnih prejemkov in nadomestil dejavnik, ki odvrača od dela in prispeva k nizki stopnji udeležbe na trgu dela v Belgiji (76,1 % v primerjavi s povprečjem Unije, ki je leta 2023 znašalo 80,0 % (v starostni skupini 20–64 let)). Davčna obremenitev dela (dohodnina in prispevki za socialno varnost) je najvišja v Uniji za zaposlene z nizkimi in povprečnimi plačami, medtem ko so prihodki od davkov na potrošnjo, vključno z davki na energijo, pod povprečjem Unije. Za prejemnike drugega dohodka v gospodinjstvu so dejavnik, ki močno odvrača od dela, posebne davčne značilnosti, kot je „zakonski količnik“ ([19]). Poleg tega zasnova sistema socialnih prejemkov in nadomestil odvrača od zaposlitve ali večjega števila opravljenih ur. Številni socialni prejemki in nadomestila so odvisni od statusa in niso vezani na materialni položaj, kar zmanjšuje učinkovitost sistema socialnih prejemkov in nadomestil. Denarna nadomestila za brezposelnost so časovno neomejena in ne zahtevajo ocene materialnega položaja dolgotrajno brezposelnih, kar zaostruje obstoječe pasti brezposelnosti. Preusmeritev davčnega bremena z dela na druge davčne osnove ter izboljšanje učinkovitosti davčnega sistema ter sistema socialnih prejemkov in nadomestil bi lahko pripomogla k povečanju zaposlenosti.

(22) V okviru potreb strukturne konsolidacije bi bilo treba v celoti financirati znižanje davkov na delo, vključno z zmanjšanjem davčnih izdatkov in postopno odpravo davčnih subvencij za fosilna goriva. Velika davčna obremenitev dela se izravnava s številnimi subvencijami za plače, davčni odbitki pa se v Belgiji obsežno uporabljajo. V analizi, ki jo je leta 2020 opravil visoki svet za finance, je bilo ugotovljeno, da davčni izdatki močno bremenijo proračun, običajno dajejo prednost osebam z visokimi dohodki ter povzročajo neučinkovitosti. Davčni izdatki z najvišjimi proračunskimi stroški vključujejo shemo za službene avtomobile ter oprostitev davčnega odtegljaja za raziskave in razvoj ter izmensko delo. Zaradi subvencij za plače in drugih davčnih izdatkov je davčni sistem tudi zapleten, kar povečuje že tako veliko regulativno breme in negativno vpliva na poslovno okolje. Poleg tega davčna podpora za raziskave in razvoj ni usmerjena v podjetja z največjim potencialom rasti. Nekatere značilnosti davčnega sistema tudi izkrivljajo naložbene odločitve in lahko povzročajo tveganje prevelikih naložb v nekatera sredstva. Leta 2021 so bile belgijske neposredne subvencije za fosilna goriva ocenjene na 12 milijard EUR (2,4 % BDP), posredne pa na več kot 2,6 milijarde EUR. Neposredne subvencije za fosilna goriva vključujejo nizke trošarine za plin in kurilno olje v primerjavi z električno energijo. V kombinaciji z visokimi stroški elektroenergetskega omrežja to ustvarja velike cenovne razlike med fosilnimi gorivi in električno energijo, kar ovira prehod na okolju prijaznejše ogrevalne sisteme. Poleg tega je ta vztrajna podpora za kurilno olje in zemeljski plin v nasprotju z zavezami Belgije k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov in izboljšanju kakovosti zraka. Prometni davki in davki na onesnaževanje se premalo uporabljajo (pametne cestnine se na primer uporabljajo samo za težka vozila) ter bi lahko pomagali ustvariti dodatne prihodke. Ob vse večjih težavah zaradi prometnih zastojev in onesnaženosti zraka davčni izdatki, kot je delno vračilo trošarin za dizelsko gorivo poklicnim cestnim prevoznikom, povzročajo posebej visoke stroške in so zelo škodljivi za okolje.

(23) Načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k navedeni uredbi vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Te reforme in naložbe naj bi prispevale k učinkoviti obravnavi vseh ali znatnega dela izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za državo. Glede na kratek časovni okvir je hitro nadaljevanje učinkovitega izvajanja načrta reform in naložb, vključno s poglavjem REPowerEU, bistveno, da bi Belgija z zelenim in digitalnim prehodom ter ob hkratnem zagotavljanju socialne pravičnosti povečala svojo dolgoročno konkurenčnost. Za izpolnitev zavez iz načrta za okrevanje in odpornost do avgusta 2026 je bistveno, da Belgija znatno pospeši izvajanje reform in naložb z zagotavljanjem učinkovitega upravljanja. Sistematično vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev, civilne družbe in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost.

([19]) Belgija uporablja sistem delitve dohodka („zakonski količnik“), ki omogoča, da se del dohodka iz poklicne dejavnosti partnerja, ki prejema dohodek, pripiše nezaposlenemu partnerju.

(24) Belgija mora v skladu s členom 18 Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta ([20]) v okviru vmesnega pregleda programov kohezijske politike do marca 2025 pregledati vsak program, ki ga podpirajo Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad plus (ESS+), Kohezijski sklad in Sklad za pravični prehod (SPP), pri čemer mora med drugim upoštevati izzive, opredeljene v specifičnih priporočilih za državo, sprejetih v letu 2024, ter svoj nacionalni energetski in podnebni načrt. Ta pregled je podlaga za dokončno dodelitev sredstev Unije, vključenih v vsak program. Belgija je dosegla napredek pri izvajanju programov kohezijske politike in evropskega stebra socialnih pravic, vendar izzivi ostajajo. Regionalne razlike glede gospodarskega in socialnega razvoja so v Belgiji še vedno velike. Nujno je treba pospešiti izvajanje programov kohezijske politike. Prednostne naloge, dogovorjene v programih kohezijske politike, so še vedno relevantne. Zlasti je pomembno, da se hitro izvedejo naložbe za spodbujanje raziskav, inovacij in digitalizacije ter naložbe, povezane z zelenim prehodom, prilagajanjem podnebnim spremembam in energetsko učinkovitostjo. Izboljšanje dostopa do zaposlitve in aktivacijski ukrepi, zlasti za ranljive skupine, dolgotrajno brezposelne in mlade, ostajajo prednostna naloga. Nadaljnja podpora vseživljenjskemu učenju za izboljšanje mobilnosti in prilagodljivosti delavcev je ključnega pomena. Poleg tega je treba še naprej spodbujati dejavno vključevanje in zaposljivost prikrajšanih skupin. Belgija bi lahko uporabila tudi platformo za strateške tehnologije za Evropo, vzpostavljeno z Uredbo (EU) 2024/795 Evropskega parlamenta in Sveta ([21]), da bi podprla industrijsko preobrazbo z nadaljnjim razvojem naprednih digitalnih tehnologij in storitev, krožnih in sodobnih materialov ter zmogljivosti, povezanih s trajnostno čisto energijo, odpornimi stanovanji in inovacijami za zdravje.

(25) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih z načrtom za okrevanje in odpornost ter drugimi skladi Unije, se Belgija spopada z več nadaljnjimi izzivi, povezanimi s pomanjkanjem delovne sile in neskladji med ponudbo spretnosti ter povpraševanjem po njih, vključevanjem prikrajšanih skupin na trg dela, uspešnostjo in pravičnostjo izobraževalnega sistema ter učiteljskim poklicem, pa tudi z izzivi, povezanimi s poslovnim okoljem, regulativnim bremenom in zapletenostjo ter omejitvami v storitvenem sektorju. Obravnavanje teh izzivov bi lahko pripomoglo k izboljšanju spretnosti delavcev ter rezultatov izobraževanja vseh učencev, s čimer bi se povečala produktivnost dela, zaposlenost pa bi se bolj približala nacionalnemu cilju 80 % za leto 2030.

(26) Visoka stopnja prostih delovnih mest kaže na vztrajno pomanjkanje delovne sile, ki je izrazitejše med tehničnimi poklici, potrebnimi za pospešitev zelenega prehoda. Še vedno je zaskrbljujoča nezadostna vključenost prikrajšanih skupin, vključno z osebami, ki so dosegle nižjo raven izobrazbe, osebami z migrantskim ozadjem in invalidi. Število diplomantov, zlasti žensk, na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike (STEM) ostaja nizko (16,4 na 1 000 prebivalcev v starosti 20–29 let v primerjavi z 21,9 v Uniji). Poleg tega je stopnja prehajanja iz brezposelnosti v zaposlitev pod povprečjem Uniji. To kaže, da bi bilo mogoče povečati uspešnost aktivacijskih politik, zlasti z izboljšanjem učinkovitosti javnih služb za zaposlovanje ter boljšim ciljnim usmerjanjem ukrepov v podporo vključevanju prikrajšanih skupin in delavcev, ki so na dolgotrajnem bolniškem dopustu, na trg dela. Povečanje števila diplomantov na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike ter izboljšanje ustreznosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja na področju tehničnih poklicev za trg dela bi lahko dodatno pripomoglo k odpravljanju pomanjkanja delovne sile. Udeležba v izobraževanju odraslih je nizka, zlasti med osebami z nižjo ravnjo kvalifikacij. Čeprav so bili za povečanje izobraževanja odraslih uvedeni ukrepi, kot so individualna pravica do petih dni usposabljanja na leto za zaposlene in individualni učni računi, je potreben čas, da se pokaže njihov učinek, prav tako pa je te ukrepe treba oceniti.

(27) Kljub visokim javnofinančnim odhodkom za izobraževanje so se učni izidi poslabšali, skrb pa poleg tega še vedno vzbuja tudi vprašanje vključevalnosti in pravičnosti sistemov izobraževanja in usposabljanja. Rezultati programa OECD za mednarodno primerjavo dosežkov učencev za leto 2022 kažejo na dolgoročno poslabšanje spretnosti na področju branja, matematike in naravoslovja med 15-letniki (25 % jih je doseglo slabše rezultate pri matematiki, 25,3 % pri branju in 22,4 % pri naravoslovju). Medtem ko je imela Belgija leta 2012 največji delež najuspešnejših učencev na področju matematike v Uniji (19,5 %), se je ta v naslednjih desetih letih močno zmanjšal (11,5 % leta 2022, Flamska skupnost: 15 %, Francoska skupnost: 6,9 %, Nemško govoreča skupnost: 6,4 %). Poleg tega se je vrzel v učni poduspešnosti med privilegiranimi in prikrajšanimi učenci od leta 2018 povečala. Stopnja poduspešnosti prikrajšanih učencev se je povečala za 9,2 odstotne točke in na področju matematike dosegla 45,8 % (Unija: 48 %, Flamska skupnost: 41,4 %, Francoska skupnost: 51,1 %, Nemško govoreča skupnost: 35,6 %). Izboljšanje temeljnih

([20]) Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (UL L 231, 30.6.2021, str. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([21]) Uredba (EU) 2024/795 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. februarja 2024 o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (platforma STEP) in spremembi Direktive 2003/87/ES ter uredb (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 in (EU) 2021/241 (UL L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

spretnosti vseh učencev je ključno za boljšo udeležbo na trgu dela, tudi prikrajšanih skupin. Povečanje privlačnosti učiteljskega poklica, zlasti z zagotavljanjem stabilnosti zaposlitve in stalnega usposabljanja, prilagojenega spreminjajočim se potrebam, bi pomagalo omejiti vse večje pomanjkanje kvalificiranih učiteljev, ki pomeni tveganje za dodatno povečanje neenakosti v izobraževanju.

(28) Poslovno okolje v Belgiji ovirata veliko regulativno breme in zapletenost. Upravno breme za podjetja je veliko, zlasti kar zadeva davčno in delovno pravo. Stroški malih in srednjih podjetij zaradi spoštovanja obveznosti sistema delovnega prava in davčnega sistema so v Belgiji sorazmerno visoki, zlasti za podjetja, ki morajo upoštevati več regionalnih sistemov. Poleg tega ima Belgija eno najnižjih ravni poslovne dinamike v Uniji. Kljub nedavnemu povišanju je stopnja ustanavljanja novih podjetij nizka, zlasti za podjetja z zaposlenimi. Delež hitro rastočih podjetij v Belgiji je precej pod povprečjem Unije. K slabši poslovni dinamiki morda prispevajo tudi znatne trgovinske omejitve v storitvenem sektorju. Obravnavati bi bilo treba tudi odpravo omejitev za regulirane poklice.

(29) Zaradi tesne medsebojne povezanosti gospodarstev držav članic euroobmočja in njihovega skupnega prispevka k delovanju ekonomske in monetarne unije je Svet leta 2024 priporočil, naj države članice euroobmočja sprejmejo ukrepe, tudi v okviru svojih načrtov za okrevanje in odpornost, da bi izvedle priporočilo o euroobmočju za leto 2024. Kar zadeva Belgijo, priporočila 1, 2, 3 in 4 prispevajo k izvajanju prvega, drugega, tretjega in četrtega priporočila iz priporočila o euroobmočju za leto 2024 –

PRIPOROČA, da Belgija v letih 2024 in 2025 ukrepa tako, da:

1. pravočasno predloži srednjeročni fiskalno-strukturni načrt; v skladu z zahtevami reformiranega Pakta za stabilnost in rast omeji rast očiščenih odhodkov v letu 2025 na stopnjo, ki bo med drugim skladna z verjetnim zmanjševanjem dolga sektorja država v srednjeročnem obdobju in zmanjšanjem primanjkljaja sektorja država v smeri referenčne vrednosti 3 % BDP iz Pogodbe; obravnava pričakovano povečanje odhodkov, povezanih s staranjem prebivalstva, in sicer tudi tako, da poveča stroškovno učinkovitost sistema dolgotrajne oskrbe; reformira davčni sistem ter sistem socialnih prejemkov in nadomestil za okrepitev spodbud za delo, in sicer s preusmeritvijo davčnega bremena z dela ter s pregledom zasnove socialnih prejemkov in nadomestil; financira znižanje davkov na delo, vključno z zmanjšanjem davčnih izdatkov; predvsem sprejme ukrepe za postopno odpravo subvencij za fosilna goriva, vključno s preusmeritvijo trošarin z električne energije na fosilna goriva;

2. znatno pospeši izvajanje načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, ter zagotovi dokončanje reform in naložb do avgusta 2026 z omogočanjem učinkovitega upravljanja; pospeši izvajanje programov kohezijske politike; se v okviru vmesnega pregleda teh programov še naprej osredotoča na dogovorjene prednostne naloge, pri čemer upošteva priložnosti, ki jih ponuja pobuda za platformo za strateške tehnologije za Evropo za izboljšanje konkurenčnosti;

3. odpravi pomanjkanje delovne sile in neskladja med ponudbo spretnosti ter povpraševanjem po njih, vključno za zeleni prehod, ter okrepi aktivacijske politike za nadaljnje vključevanje prikrajšanih skupin na trg dela; izboljša uspešnost in pravičnost sistemov izobraževanja in usposabljanja ter nadaljuje reforme za okrepitev učiteljskega poklica;

4. izboljša poslovno okolje in poslovno dinamiko z zmanjšanjem regulativnega bremena in zapletenosti ter sproščanjem omejitev v storitvenem sektorju.

V Luxembourgu, 21. oktobra 2024

Za Svet

predsednik

NAGY I.